

2019 – DOSARELE PATRIMONIULUI (XIX):

Hrănește-ți mintea ...! - Latina, limbă indigenă - „De re coquinaria” – Clopotul nu este un simplu instrument muzical ... ci "Glasul Domnului"!

**De re coquinaria
Ars magirica
Dosarele
patrimoniului (XVIII)**

**Clopotul nu este un simplu
instrument muzical**

**GLASUL
DOMNULUI**

Limba LATINĂ = limba MAMĂ

Salvați LATINA!

**Hrănește-ți mintea cu gânduri mărețe, pentru că nu
vei reuși niciodată să zbori mai sus decât poți gândi!**

**Indigenous Languages
2019**
Anul CĂRȚII în ROMANIA

Romanian Villages
Explore a village and discover
centuries old architecture and
traditional ways of life

limbă indigenă?

**Sibiul
2019**

Începutul fiecărui an este marcat de sunetul clopotului, măsură a timpului și un adevărat simbol al tuturor vestirilor importante din viața omului. Fiecare lăcaș de cult are cel puțin un clopot, sunetul acestuia – grav și respectabil - asigurând vibrația sentimentală unică dintre lăcașul Domnului și cetățean. Dangățul clopotului marchează curgerea timpului și a generațiilor, sunetele sale fiind îndemnuri, chemări, tânguiri sau reverii. Întrebând specialiștii în patrimoniu dacă există un inventar al clopotelor din județul Sibiu am fost surprins să constat că au fost încercări, dar o astfel de lucrare nu există. E necesară dar, din păcate, nu există. Fiecare cult își cunoaște patrimoniul, simpla prezentare a bisericii ca monument istoric fiind prea puțin edificatoare, în lipsa unor informații complete despre inventarul mobil: altar, amvon, orgă, strane, icoane, clopote, etc, datarea acestora și eventualele inscripții completând ceea ce se poate numi “monografia bisericii”. Din “*Repertoriul arheologic al județului Sibiu*” aflăm că la Biertan, biserica “Sf. Maria” – în prezent luterană – păstrează «trei clopote medievale. Clopotul mare datează de la începutul secolului XV și este inscripționat în minuscule gotice (“o rex glorie veni cum pace”). Clopotul mijlociu poate fi datat în secolul XIV și poartă aceeași inscripție în majuscule, iar clopotul mic are inscripționat doar anul (“Anno dno MCCXXXVIII”). Un clopot din secolul XIV a fost rechiziționat în primul război mondial. Clopotul ceasului ce bate ora poartă, la rândul său o inscripție. (“Jesus in aeternis rex judeorum 1508”). Credeam că toate bisericile păstrează clopotele originale, cu care a fost înzestrat edificiul de cult la fondare. Am uitat că războaiele și

micile imperfecțiuni din turnare (care au generat mari crăpături), au obligat comunitățile să înnoiască zestrea bisericilor. Nimic și nimeni, nu a putut împiedica nicio comunitate în a respecta obiceiurile. Și astăzi - în multe localități - clopotele sunt trase anunțând stingerea din viață atât a celor care viețuiesc în localitate cât și a celor plecați demult pentru realizarea idealurilor, pe alte meleaguri. Din practica bisericii ortodoxe am înțeles că “tragem clopotul pentru cel adormit cu dorința de a anunța întreaga comunitate că cineva drag nouă, un membru al Trupului lui Hristos a adormit întru Domnul, iar cei care aud sunetul tânguitor să își aducă aminte să se roage pentru sufletul creștinului mutat în Împărăția lui Dumnezeu”.

Inscripțiile clopotelor - majoritatea în limba latină, multe vechi de secole - m-au convins că în “**Anul internațional al Limbilor Indigene**” ar trebui să reflectăm la dispariția limbii latine. Știați că tema anului 2019 a fost propusă de Bolivia, care – după reforma constituțională din 2009 – a declarat limbi oficiale toate cele 36 de limbi, ce se vorbesc de populația multietnică de 12 milioane de locuitori? Este evident că cei ce cunosc latina pot cunoaște și înțelege mai bine istoria, tradițiile și semnificațiile unor expresii moștenite! Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, afirma cu prilejul slujbei de sfințire a celor patru noi clopote ale Catedralei Patriarhale (la 1 octombrie 2008): „**clopotul nu este un simplu instrument muzical pentru a încânta urechea, ci este glasul Domnului**, care ne cheamă să lucrăm pentru slava Lui și pentru mântuirea noastră”.

În 2019, O.N.U. ne invită să învățăm că toate limbile au un rol important în viața - de zi cu zi - a omenirii: „prin limbă comunicăm cu lumea, ne definim identitatea, ne exprimăm istoria și cultura, învățăm, apărăm drepturile omului și participăm la toate aspectele societății (...). Prin limbă, oamenii își păstrează istoria comunității, obiceiurile și tradițiile, memoria, modurile unice de gândire și expresie. De asemenea, le folosesc pentru a-și construi viitorul”. Răspunzând la întrebarea „**DE CE LIMBILE INDIGENE?**”, anul 2019 ne va dezvălui 5 domenii cheie ale limbilor indigene: 1. Cunoaștere, 2. Pace, 3. Drepturi; 4. Incluziune, 5. Diversitate. Astăzi, creațiile științifice (literare, tehnico – medicale, științele naturii și istorice) utilizează latina în terminologie și clasificări științifice. Diriguitorii educației și ai politicii europene uită că de peste trei milenii latina a fost vorbită în primul mare imperiu european: **imperiul Latin**, iar majoritatea cuvintelor din spațiul european sunt derivate din latină, acestea constituind un veritabil testament lingvistic. În lume, astăzi sunt 7000 de limbi vorbite la nivel mondial, 370 de milioane de oameni indigeni, 90 de țări cu comunități indigene, 5000 de culturi indigene diferite și 2680 limbi în pericol!

Punem o întrebare simplă: între limbile indigene se regăsește și limba latină? Mulți susțin că latina este o limbă moartă! De ce și cum o limbă care a fost vorbită de majoritatea țărilor Europei în evul mediu a devenit o limbă moartă? Cine mai știe astăzi că limba latină a fost limba oficială a Imperiului Roman, fiind limba internațională europeană! Sanscrita și latina au devenit limbi moarte din lipsa unor vorbitori nativi. Lingvistul francez A. Ernaut surprindea ce s-a întâmplat în evoluția latinei vulgare, proces ce se poate remarca și în prezent, odată cu dispariția unor „limbi indigene”: «Se constată mai ales o simplificare, al cărei rezultat este dispariția arhaismelor și a anomaliilor în favoarea formelor regulate, adesea de origine familiară și vulgară. Se constată, de asemenea, o tendință de reducere a numărului de sinonime, a formelor de prisos și de ștergere a nuanțelor de sens; în felul acesta, sărăcirea vocabularului este evidentă, lexicul pierde în precizie

ceea ce câștigă în ușurință (de exprimare)». **În calitatea pe care România o deține în primul semestru al anului 2019, Europa ar trebui să recunoască LATINA = LIMBĂ INDIGENĂ, pentru a fi inclusă pe lista limbilor în pericol de dispariție.**

Noi știm că limba latină nu a murit, ea regăsindu-se prin transformările latinei vulgare și multiplele influențe în cinci limbi moderne: franceză, spaniolă, portugheză, italiană și română, pentru aceste limbi latina fiind **LIMBA MAMĂ!**

În context, **Sibiul – capitala gastronomică europeană (2019)** - ar trebui să demonstreze dacă conservă ceva din numeroasele rețete și trucuri culinare din cea mai veche carte de bucate - „**De re coquinaria**”, scrisă în latină - , apărută în timpul împăratului Tiberius (sec. I). Pentru pasionații de artă culinară, prezentăm cele unsprezece părți ale cărții, atribuite unui „gourmet” roman Marcus Gavius Apicius, mare iubitor de lux rafinat: **1.Epimeles** (Bucătarul), **2.Sarcoptes** (Cărnuri), **3.Cepuros** (Zarzavaturi?), **4.Pandecter** (Diferite feluri de mâncare, ingrediente), **5.Ospreos** (Legume), **6.Aeropetes** (Tropetes – Carne de pasăre), **7.Polyteles** (voluntaria) **volatilia** (Păsări), **8.Tetrapous quadripedia** (patrupede), **9.Thalassa mare** (Raci, alimente din mare), **10.Halieu piscatura** (Pește- pescarul), **11.Excerpta a Vinidario**.

Stimați cetățeni europeni! Nu este timpul să salvăm limba latină, de la dispariție? Riscăm – ca în câteva decenii - să ajungem să tragem clopotele și să cântăm acestei limbi „**Veșnica pomenire!**”. Cred că e momentul să reflectăm la vorbele marelui politician britanic, Benjamin Disraeli (1804-1881): „**Hrănește-ți mintea cu gânduri mărețe, pentru că nu vei reuși niciodată să zbori mai sus decât poți gândi ...**”

Va urma

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/dosarele-patrimoniului-xix-hraneste-ti-mintea--latina-limba-indigena-de-re-coquinaria-clopotul-nu-este-un-simplu-instrument-muzical-ci-glasul-domnului-141246.html>

În: Tribuna, 24 ianuarie 2019